



# I. చదువు

- కొఱవి గోపరాజు

చదువండి - ఆలోచించండి - చెప్పండి

తే॥గీ॥ ఆటలాడు వేళలయందు నాడవలయు  
జదువుకొనఁదగు వేళలఁ జదువ వలయు  
నట్లుకాకున్న నారోగ్య మంతరించు  
దాన, మేధస్సు బలహీన మౌను సుమ్ము.



## ప్రశ్నలు

1. ఆటలు ఎందుకు ఆడుకోవాలి? ఎప్పుడు ఆడుకోవాలి?
2. ఏ సమయంలో చదువుకోవాలి? ఎందుకు?
3. ఆటలు ఆడకుండా టీ.వీ చూస్తూ కూర్చుంటే ఏమౌతుంది?
4. చదువు సరిగ్గా చదువుకోకుంటే ఏమౌతుంది?

## పాఠం నేపథ్యం / ఉద్దేశం

ఒకప్పుడు ఉజ్జయిని రాజ్యానికి రాజు విక్రమార్కుడు. అతని తర్వాత కాలంలో భోజరాజు ఆ రాజ్యాన్ని పరిపాలించాడు. భోజరాజు విక్రమార్కుని కథలు అనేకంగా వినేవాడు. ఆ కథల్లో కమలాకరుని కథ ఒకటి. కమలాకరునికి చదువు పట్ల ఎటువంటి ఆసక్తి లేదు. తండ్రి త్రివిక్రముడు చదువు గొప్పతనాన్ని తెలుపుతూ కొడుకును మందలిస్తాడు. మందలించిన విధానం, కమలాకరుడు మారిన పద్ధతి, ఈ పాఠంలో ఉన్నది.

చదువు యొక్క అవశ్యకతను తెలియజెప్పడం ఈ పాఠం ఉద్దేశం.



## పాఠ్యభాగ వివరాలు

ఈ పాఠం 'కథాకావ్యం' ప్రక్రియకు చెందినది. వివిధ కథల సమాహారకావ్యం కథాకావ్యం. దీనిలో వస్తువు ప్రధానం. రమణీయ కథన విధానం కలిగిన కావ్యమే కథాకావ్యం. నీతిని, వ్యవహార దక్షతను కార్యకుశలతను, ఉత్తమగుణాలను పెంపొందించే కథలు ఇందులో ఉంటాయి.

కొఱవి గోపరాజు రచించిన సింహాసన ద్వాత్రింశిక చతుర్థాశ్వాసంలోనిదీకథ. భోజరాజుకు తొమ్మిదవ సాలభంజిక ఈ కథను చెప్పింది.

## కవి పరిచయం



15వ శతాబ్దం

కొఱవి గోపరాజు తల్లిదండ్రులు కామాంబిక, కొఱవి కనవరాజు. గోపరాజు నిజామాబాద్ జిల్లాలోని భీంగల్ ప్రాంతంవాడు. నాటి పల్లికొండ సంస్థానాధీశుడు, మహారాజు రాణా మల్లన ఆస్థాన పండితుడు. సాహిత్యంతోపాటు రాజనీతి, ఛందస్సు, యోగం, జ్యోతిషం మొదలైన శాస్త్రాలలో ప్రవీణుడు. అందరికీ సులభంగా అర్థమయ్యే విధంగా కథలు చెప్పడం ఈయన ప్రత్యేకత.

## విద్యార్థులకు సూచనలు

- ★ పాఠంలోని బొమ్మలు చూడండి. పాఠం ముందున్న ప్రవేశిక చదువండి. పాఠంలోని విషయాన్ని ఊహించండి.
- ★ పాఠాన్ని చదువండి. అర్థంకాని పదాలకింద గీతలు గీయండి.
- ★ అర్థంకాని పదాలను, వాక్యాలను గురించి మీ మిత్రులతో చర్చించండి.
- ★ పాఠ్యపుస్తకం చివరన ఉన్న 'పదాలు - అర్థాలు' పట్టిక చూసి, తెలియని పదాలకు అర్థాలను తెలుసుకొండి.

## ప్రవేశిక

చదువు మనిషిలో వివేకాన్ని మేల్కొల్పి విజ్ఞానవంతుడిని చేస్తుంది. విజ్ఞానం వల్ల వినయం, పరోపకారబుద్ధి, లౌక్యం, ధర్మనిరతి, ఆదర్శజీవనం వంటి ఉత్తమగుణాలు అలవడుతాయి. తమ పిల్లలు ఉత్తమ పౌరులుగా మారాలని తల్లిదండ్రులంతా కోరుకుంటారు. చదువుపట్ల నిర్లక్ష్యం వహించే పిల్లల గురించి ఎంతో బాధపడతారు. విక్రమార్క మహారాజు యొక్క పురోహితుడైన త్రివిక్రముడు, తన కొడుకు కమలాకరుడు సరిగ్గా చదువుకోవడం లేదని మథనపడ్డాడు. కొడుకుకు ఎట్లా హితవు పలికాడో పాఠం ద్వారా తెలుసుకుందాం!



## I

ఆ.వె॥ భట్టి మంత్రి; సైన్యపాలి గోవింద చం  
ద్రుఁడు; త్రివిక్రముడు పురోహితుఁడు;  
నప్పురోహితునకు నాత్మజుండగు కమ  
లాకరుండన నవివేకి గలఁడు.

1

కం॥ ఆ కమలాకరుఁ డా కమ  
లాకర సాధ్యశ్యముగ జడాశయుఁడై నన్  
శోకము మదిఁ బొదలంగ వి  
వేకము పుట్టింపఁ దండ్రి వెరవున దూఱెన్. 2

కం॥ చుట్టములకుఁ దలిదండ్రుల  
కెట్టి యెడం బ్రియము నెఱపనెడపని చదువుల్  
గట్టిగ నెఱుంగని పుత్రుఁడు  
పుట్టుట కులమునకుఁదెవులు పుట్టుటచుమ్మి. 3

కం॥ విను ముత్తమమగు పుట్టువు  
గనుపట్టెడు నట్టిరూపు గల మోదుగుఁ బూ  
వును మూర్ఛుండును బ్రబలెడు  
వనమున భవనమునఁ దగిన వాసన గలదే. 4

## II

- అలోచించండి - చెప్పండి**
- ★ అవివేకి లక్షణాలు ఏమై ఉంటాయి?
  - ★ కవి కమలాకరుడిని జడాశయుడు అన్నాడుకదా! ఇట్లా అనడం తగినదేనా? ఎందుకు?
  - ★ 'చదువురాని పిల్లలు వంశానికి తెగులు' అన్నాడు కవి. దీనిపై మీ అభిప్రాయం ఏమిటి?

★ కం॥ పరులకు సోదరులకు భూ  
పరులకుఁ గొనరాదు సర్వపశ్యము తానె  
వ్వరి కిచ్చినఁ గోటి గుణో  
త్తర వృద్ధి భజించు విద్య తన ధన మెప్పుడున్. 5

★ కం॥ పరభూమికిఁ జనుచోఁ ద  
స్కరులకు నగపడదు వ్రేగుగా దెచ్చట నె  
వ్వరినైన హితులఁ జేయును  
ధరలో మఱి విద్యఁ బోల ధనములు గలవే. 6



ఉ॥ గద్యముం బద్యముం బెనుపఁ గైకొను టొండె, ధ్రువాప్రబంధసం  
పద్యతుం డౌట యొండె, మృదుభాషలఁ బ్రొద్దులు పుచ్చుటొండె, లో  
కోద్యమ లక్షణం బెఱుంగు టొండె, గడుస్సజియించుఁగాక యే  
విద్యలు నేరఁడేనిఁ పశువే యగుఁ గాదె గణించి చూచినన్. 7

### ఆలోచించండి - చెప్పండి

- ★ తాను నేర్చిన చదువు ఇతరులకు పంచితే కోటిరెట్లు పెరుగుతుంది. దీనిని ఎట్లా సమర్థిస్తారు?
- ★ 'చదువు దొంగలకు కనిపించదు' చర్చించండి.
- ★ అందరూ మెచ్చుకోవాలంటే మనం ఏయే చదువులు చదవాలి?



### III

★ శా॥ సంగీతంబుం గవిత్వ తత్త్వమును సౌజన్యంబు భావంబు స  
త్సాంగత్యంబు నెఱుంగడేని భువి నాశ్చర్యంబుగా వాలమున్  
శృంగ ద్వంద్వము లేని యెద్దతఁడనం జెల్లుం దృఢం బాతఁడ  
య్యాంగీకంబున మేయఁ డాపసుల భాగ్యం బిచ్చటం గల్గుటన్. 8

సీ॥ అనుచు నెగ్గించిన నా కమలాకరుం  
డభిమానియై తన యాత్మలోన  
విద్యలు నేర్చి వివేకినై కాని యీ  
జనకు వక్త్రము చూడననుచు వెడలి  
కాశ్మీర దేశంబు కడ కేఁగి యొక యోర  
జంధ్రకేతుండను సంజ్ఞఁ బరఁగ  
నుత్తమ ద్విజుఁ గొల్చియుండగా నాతండు  
క్రమమున సిద్ధ సారస్వతంబు

తే.గీ॥ కరుణ నొసఁగిన నతఁడు సాంగంబు గాఁగ  
నాల్గు వేదములును గావ్య నాటకములు  
దర్శనంబులు నీతిశాస్త్రములు దివిరి  
కలయ సంగీత సాహిత్య కళలు నేర్చి

వ : అభిజ్ఞాంధై గురునానతి వడసి తిరిగి  
దేశ విశేషంబులం జూడంజరియించుచు... 10

9



### ఆలోచించండి - చెప్పండి

- ★ పశువులకు, మనుషులకు తేడాలేమిటి?
- ★ కమలాకరుని తీరుగా మీరెప్పుడై నా ప్రతినిధి పూనారా? ఎందుకు?
- ★ కమలాకరుడు గురువుకు సేవచేస్తూ విద్యను నేర్చుకున్నాడు. మీరు మీ ఉపాధ్యాయులకు ఏయే సేవలు చేస్తారు?

## తాత్పర్యాలు

1. విక్రమార్కు మహారాజుయొక్క మంత్రి భట్టి. ఆ రాజు వద్ద గోవిందచంద్రుడనే సైన్యపాలకుడున్నాడు. విక్రమార్కుని పురోహితుడు త్రివిక్రముడు. ఆ పురోహితునికి కమలాకరుడనే కొడుకున్నాడు. అతడు అవివేకి.
2. కమలాకరం అంటే జలాశయం. అది నిశ్చలంగా ఉంటుంది. ఆవిధంగానే కమలాకరుడు జడాశయుడు. ఎటువంటి ఆశయం లేకుండా స్తబ్ధంగా ఉన్నాడు. కొడుకుని చూసి తండ్రి మనసులో దుఃఖించాడు. కొడుకును వివేకిని చేయాలని ఈవిధంగా మందలించాడు.
3. చుట్టలకు, తల్లిదండ్రులకు సంతోషాన్ని కలిగించే చదువులు పిల్లలు నేర్చుకోవాలి. అటువంటి చదువులు నేర్వని కొడుకులు వంశానికి తెగులు వంటివారు.
4. చక్కని రూపం ఉన్నా కూడా మోదుగుపువ్వు సువాసనలు వెదజల్లలేదు. అట్లాగే ఉత్తమమైన జన్మ, ఎంత మంచి రూపమున్నవాడైనప్పటికీ మూర్ఖుడు కుటుంబంలో వెలుగును నింపలేడు.
5. పూర్తిగా తన అధీనమైన విద్యను ఇతరులు, అన్నదమ్ములు, రాజులు తీసుకోలేరు. మనం ఎవ్వరికిచ్చినా కోటిరెట్లు పెరుగుతుంది. అందుకే విద్య ఎప్పుడూ మన సొంత ధనం.
6. వేరే ప్రాంతాలకు వెళ్ళినప్పుడు విద్యాధనం దొంగలకు కనబడదు. అది మనకు భారం కూడా కాదు. ఎక్కడనైనా ఎవ్వరినైనా మనకు హితులను చేస్తుంది. అందువల్ల ఈ భూమిపై విద్యకు సమానమైన ధనం మరొకటి లేదు.
7. వచనకావ్యాలు, పద్యకావ్యాలు చదువాలి. లేదా ద్రువాప్రబంధ సంపదను (సంగీత నాట్య సాహిత్య జ్ఞానాన్ని) పొందాలి. లేదా మంచి మాటలు మాట్లాడుతూ పొద్దు గడపాలి. లేదా లోకజ్ఞానమైనా పొందాలి. ఇవి ఏవీ చేయకుండా ఎవరిని ఎంత సేవించినా ఏ చదువులూ నేర్చుకోనివారు పశువుల వంటివారే.
8. సంగీతం, కవిత్వంలోని సారం, మంచితనం, మనసులోని భావం, సజ్జనుల తోడి స్నేహం వీటిని గ్రహించలేని వాడిని భూమిపై తోక, కొమ్ములు లేక తిరుగాడే ఎద్దు అని అనవచ్చు. అటువంటివాడు గడ్డిమేయకపోవడం అనేది పశువుల పాలిటి అదృష్టమని చెప్పాలి.
9. తండ్రి వ్యంగ్యపు మాటలకు కమలాకరుడు అభిమానపడ్డాడు. విద్య నేర్చుకొని వివేకియైన తరువాత కాని తండ్రి ముఖం చూడనని మనసులో అనుకున్నాడు. కాశ్మీరదేశంలోని చంద్రకేతుడు అనే ఉత్తమ బ్రాహ్మణ గురువును చేరి సేవ చేశాడు. ఆ పండితుని ద్వారా క్రమంగా నాలుగు వేదాలు, వేదాంగాలు, కావ్యనాటకాలు, దర్శనాలు, నీతిశాస్త్రాలు, సంగీత సాహిత్యకళలు నేర్చుకున్నాడు.
10. ఆ తర్వాత గురువుగారి అనుమతితో దేశంలోని విశేషాలు చూడాలని బయలుదేరాడు. (ఈవిధంగా తల్లిదండ్రులు, గురువులు, పెద్దలు, ఎవ్వరు నిందించినా కోపాన్ని తెచ్చుకోరాదు. దానిని ప్రేరణగా తీసుకొని ఎదగాలి అని పాఠ్యాంశ భావం).



I

విని, అర్థం చేసుకొని, ఆలోచించి మాట్లాడడం

1. అందరికీ చదువు అవసరం అని తెలుసుకున్నారు కదా! అయినప్పటికీ ఇంకా మన సమాజంలో కొంతమంది పిల్లలు చదువుకోవడం లేదు. దీనివల్ల వాళ్ళు ఏమేమి కోల్పోతున్నారు? వాళ్ళకూడా చదువుకోవాలంటే మనమేం చేయాలి?

II

ధారాళంగా చదువడం - అర్థం చేసుకొని ప్రతిస్పందించడం

1. కింది భావం వచ్చే పాదాలు పద్యాల్లో ఎక్కడ ఉన్నాయో చూసి రాయండి.

- అ. చదువు నేర్చుకోని కొడుకు వంశానికి తెగులు కలిగిస్తాడు.
- ఆ. విద్య ఎవ్వరికిచ్చినా కోటిరెట్లు వృద్ధి చెందుతుంది.
- ఇ. ఈ భూమిపై విద్యతో సమానమైన ధనం ఉందా?
- ఈ. ఏ చదువూ నేర్పనివాడు పశువుతో సమానం.

2. ఈ కింది పద్యాన్ని చదువండి. భావం రాయండి.

కం॥ చదువని వాడజ్ఞుండగు  
చదివిన సదసద్వివేక చతురత గల్గున్  
చదువగ వలయును జనులకు,  
చదివించెద నార్యులొద్ద చదువుము తండ్రీ! - (పోతన భాగవతం)

III

స్వీయరచన

1. కింది ప్రశ్నలకు ఐదేసి వాక్యాల్లో జవాబులు రాయండి.

- అ. చదువు నేర్వని వారిని కవి వేటితో పోల్చాడు?
- ఆ. త్రివిక్రమునికి చదువు పట్ల గల భావాలు ఎలాంటివి?
- ఇ. కమలాకరుని స్వభావం ఎటువంటిది?
- ఈ. చదువు రాకపోతే ఏయే కష్టాలు కలుగుతాయో ఊహించి రాయండి.





2. కింది ప్రశ్నకు పది వాక్యాల్లో జవాబు రాయండి.

చదువు పాఠ్య సారాంశాన్ని మీ సొంత మాటల్లో రాయండి.

IV

సృజనాత్మకత / ప్రశంస

బాగా చదివేటట్లు మిమ్ములను ప్రేరేపించిన వారికి కృతజ్ఞతలు తెలుపుతూ లేఖ రాయండి. (లేదా) చదువు ఆవశ్యకత తెలిపేటట్లు కొన్ని నినాదాలు రాయండి.

V

పదజాల వినియోగం

1. కింది వాక్యాల్లో గీతగీసిన పదాలకు సరైన అర్థాలు రాయండి.

అ. పశువులు శృంగాలతో పొడుస్తాయి.

ఆ. శ్రీకృష్ణుని వక్త్రము చిరునవ్వుతో శోభిస్తుంది.

ఇ. తృణము తిని ఆవు పాలిస్తుంది.

ఈ. ఉత్తమమైన పుత్రుడు తల్లిదండ్రులకు కీర్తి తెస్తాడు.

2. కింది పదాలను వివరిస్తూ రాయండి.

అ. మృదుభాషలు

ఆ. సారస్వతము

ఇ. సౌజన్యభావం

ఈ. సత్సంగత్యం

3. కింది పదాలకు పర్యాయ పదాలు రాయండి.

అ. ధర = ....., .....

ఆ. ఆత్మజుడు = ....., .....

ఇ. వనం = ....., .....

ఈ. శోకం = ....., .....

VI

భాషను గురించి తెలుసుకుందాం

భాషాభాగాల గురించి కింది తరగతుల్లో తెలుసుకున్నారు కదా! కింది పేరాను చదువండి. అందులోని భాషాభాగాలను గుర్తించి పట్టికను పూరించండి.

మా ఊరి చెరువు గట్టున సంగమేశ్వర దేవాలయం ఉన్నది. పచ్చని ప్రకృతిలో పక్షుల కిలకిలారావాలతో అలరారే ఆ ప్రాంతమంతా శోభాయమానంగా ఉంటుంది. అక్కడి వనంలో జింకలు, కుందేళ్ళు





తిరుగాడుతుంటే సుందరంగా ఉంటుంది. సూర్యోదయ సమయంలో ఎర్రని సూర్యకిరణాలు నీటి అలలపై ప్రతిబింబిస్తున్నప్పుడు ఆ అద్భుతదృశ్యాన్ని చూడటానికి రెండుకండ్లు చాలవు. అబ్బో! ఈ సౌందర్యాన్ని వర్ణిస్తూ పత్రికల్లో ఎన్నో కథనాలు వచ్చాయి. ఆహా! ఆ కథనాలు చదువుతూంటే మనస్సు ఆనందదోలికల్లో తేలిపోతుంది కదా!

| నామవాచకం | సర్వనామం | విశేషణం | క్రియ | అవ్యయం |
|----------|----------|---------|-------|--------|
|          |          |         |       |        |
|          |          |         |       |        |
|          |          |         |       |        |
|          |          |         |       |        |

### ప్రాజెక్టుపని

చదువు ప్రాముఖ్యత తెలిపే పద్యాలు / పాటలు సేకరించి, నివేదిక రాసి తరగతిలో చదివి వినిపించండి.

### నేనివి చేయగలనా ?

- ★ పాఠంలోని పద్యాలను రాగంతో, భావంతో చదువగలను. అవును / కాదు
- ★ ఇచ్చిన వాక్యాలకు చెందిన పద్యపాదాలను పాఠంలో గుర్తించగలను. అవును / కాదు
- ★ చదువు ఆవశ్యకత గురించి సొంత మాటల్లో రాయగలను. అవును / కాదు
- ★ చదువుగురించి ప్రేరణకల్పించినవారికి కృతజ్ఞతలతో లేఖ/చదువు ఆవశ్యకత తెలిపేటట్లు నినాదాలు రాయగలను. అవును / కాదు



కన్నులు లేనివాడు అంధుడు కాదు,  
విద్యా విహీనుడు అంధుడు.  
- క్షేమేంద్రుడు

